

Vestnik.

Znanstvena priloga „Zori“.

Na ta list se posebej ne naročuje. — Izhaja vsaki mesec 15. dne.

Pregled: August Schleicher. — Povestna črtica o narodnih pesmah jugoslavjanskih. — Slovenščina v Kočevskem narečju. — Sovremenski pisci celjskih grofov. — Zmota očij pri vidu. — Drobnoti. — Literarni vestnik.

August Schleicher.

K. Glaser.

V prvi številki letošnjega Vestnika sem priobčil kratek životopis poštenega in nam Slovanom pravičnega nemškega učenjaka, gosp. prof. Dr. Johanna Schmid-a. Omenilo se je, s kako ljubeznijo in s kakim uspehom on slovanske študije pestuje; omenilo se je, da je bil učenec Schleicherjev, ki je tako temeljito poznal slovanske jezike, da je gladko znal pisati v češčini in ruščini, in staroslovensko slovnico napisal. Kdor pazljivo zasleduje duševno občevanje med Nemci in Slovani, mora z veseljem v najnovejšem času konstatirati, da se sploh začnejo nemški učenjaki za Slovane zanimati.*) Tim bolj moramo prizadevanje nemških učenjakov v tem smislu iz poprejšnih časov hvaležno priznavati in našemu slovenskemu občinstvu priobčiti. Eden izmed takih mož je bil za jezikoslovsko vedo prerano umrl August Schleicher. Narodil se je 21. feb. 1821 v Meiningu.* Jegov oče je bil zdravnik in se je bil v Sonneberg, malo mestece na južnem podnožju tirinškega pogorja preselil. Sonneberška mladina je Avgusta

*) Delbrucks Zeitschrift f. vergl. Sprachforschung zv. XXI. str. 81: „Die Germanisten werden gut thun, von den slavischen studien mehr als sie bis jetzt gethan haben, notiz zu nehmen.“

Globus, illust. Zeitschrift f. Landes- u. Völkerkunde, zvez. XXV. str. 3, kjer se ruske narodne pesme, izdane od Hilferdinga naznanjajo. Govori se o pesmah, da so se nabrale v najneprijetnejših pokrajinah velike Rusije, kjer se mora neplodna zemlja s trdnim delom obdelovati, da se ima narod, ki jih popeva, bojevati z neprilichnostmi vsake vrste. Čudijo se Nemci, kako se morejo v takih krajinah pri siromašnem narodu, ki pa je ipak čvrst, izvrstne romance nahajati.

zasmehovala radi jegovega okornega govora; ker oče nikakor ni dovolil, da bi sin govoril v sonneberskem narečju, je rad zahajal k sosedu Rašovki, da bi se ga tam privadil. Trinajst let star je prišel na koburško gimnazijo, pa se ni kaj posebno odlikoval, ker pri igrah ni bil med zadnjimi; nekateri učitelji so mu celo odrekli zmožnost za jezike. Po dovršeni maturi se je podal na Lipsko vseučilišče, in se je za bogoslovca vpisal; zraven tega je modroslovska prednašanja pri Drobišu in Hartensteinu poslušal; tudi z arabščino se je pečal. Pa že po prvem polletju se je podal v Tubingo, in se tam pri Henriku Ewaldu z velikim veseljem arabščine, sanskritščine, hebrejščine, kaldejščine učil, in sčasoma bogoslovske študije celo opustil; pa tudi tukaj se mu ni dolgo dopadalo in konečno se je podal v Bonn, kjer sta takrat izvrstna filologa Welcker in Ritschl učila. S spoštovanjem od teh sprejet vendar ni bil čislan od ozkosrčnih filologov tovaršev, ki niso mogli čes ojnice latinsko-grških študij dalje v jezikoslovje polukati. Tu je poslušal zgodovinska prednašanja pri Aschbachu, ki je pozneje prišel na dunajsko univerzo, germanska pri Diez-u, in pri Lassen-u sanskritska. Podporo je dobival od saksen-meininskega vojvode. Leta 1846 je promoviral in se kot učitelj primerjajočega jezikoslovja na vseučilišču habilitiral, na katerem je ravnokar svoje študije dovršil, 25 let star. Pa že leta 1848 je bil v Parizu dopisnik političnih listov, po zimi leta 1848—49 je iz Kromeriza v nemške novine dopisaval in si s tem za poznejša leta dosti sitnosti povzročil. Po Lassen-u spodbujen, se slovanskih jezikov naučiti, podal se je v Prago in se tam z izvrstnim vspehom češčine učil, ko mu na enkrat policija iz Prage v Bonn pot nazaj pokaže.

Leta 1848 je izdal razpravo: „Zur vergleichenden Sprachengeschichte“ v kateri govori o vplivu i-ja na pred njim stoječi tihnik, začčenja s grščino in zasleduje omenjeno prikazen, Zetacismus imenovano, v evropskih in mnogih azijskih jezikih. Že v tem jegovem prvem delu se Schleicherjeva posebnost razvidi; troje je imel pri svojih preiskavanjih pred očmi: preiskaval je posamesne jezike, v čem se razločujejo, kako se razvijajo in kaj je njihovo bistvo. Ker je bil po svojem modroslovskem izpovedanju Hegeljanec, je v smislu tega modrijana zgodovino jezikov tolmačil. Če zgodovina in izkustvo pravita, da se jeziki vedno spreminjajo in vedno nove oblike rodijo, hodi narava drugo pot, pri vseh svojih organizmih ničesar ne spreminja, rod rastlin in živali je enak zarodu: „die Kunstfertigkeit der Thiere hat keine Geschichte, wohl aber die menschliche Kunst.“

Čez dve leti je izdal „die Sprachen Europa's,“ tudi pod naslovom „Lingnistische Untersuchungen II Bonn 1850.“ Omeniti pa moramo, da je bil Schleicher tudi izvrsten botanik, in da so se vsled tega jegovi modroslovski nazori začeli nagibati na drugo stran in je trdil, da je jezikoslovje

en del naravoslovskih věd; tako mu je filologija nasprotnica jezikoslovja, ker mu je po prvi „jezik samo sredstvo, se v duševno bitje in življenje enega ali več narodov vglobiti,“ druga pa je del naravoslovja. To prepričanje je zagovarjal svoje žive dni.

Leta 1850 je bil poklican na praško vsučilišče, ker je biló znano, da je dober slavist. „Quae mutatio rerum“ je vskliknil, ko je zopet v Prago prišel. Tam je z Jurijem Curtius-om prvo leto učil klasično filologijo, drugo leto pa samo primerjajočo slovnico indoevropskih jezikov, ker mu klasična filologija ni bila kaj prijetna, in ker je bila izvrstno zastopana po Curtius-u. To sta bila dva učitelja, kakoršnih še praška univerza ni imela; ta razlika je bila med njima, da je Curtius primerjajoče jezikoslovje rabil kot sredstvo pri klasični filologiji, Schleicher pa nasprotno. Srčno prijateljstvo je vezalo oba. Če se je Schleicher po kaki denarni operaciji iz zadreg iskopal, je prě rekel: „Ne pravite nič Jurju (Curtius), da imam dolgove; kaj bi si mož o meni mislil!“ Tožil se je včasih, da dijaki ne zadostujejo tirjatvam; pa jegov životopisec Lefmann jih sam opravičuje, češ, da so bili vneti za vedo, pa bili so revni, ki so samo životarili; po takih razmerah je težko kaj opraviti, in vender si je še marsikteri pri vseh teh zaprekah opómogel.

Krogov, kjer se ljudje napeto vedejo, se je izogibal; rajši je zabajal k svojim prijateljem ali se pa podal včasih na kak vrček piva in pri tej priložnosti kako odkritosrečno zinil. Da se je češkega celo popolnoma naučil, to spričuje razprava, ki je jo leta 1850 o česki slovnici v „österr. Gymnasialzeitung“ napisal; v spisu o nekterih končnicah slovanskih jezikov, objavljenem v Sitzungsberichte der Wiener-Akademie 1852 kaže temeljito znanje tudi drugih slovanskih jezikov; tudi slovnico staroslovenskega jezika je izdal pod naslovom: „Die Formenlehre der kirchenslawischen Sprache, erklärend und vergleichend dargestellt.“ Naslanjal se je pri izdelovanji omenjene slovnice na Kopitarja, Dobrovskega, Miklošiča in Boppa.

Slovanske študije pa so ga napotile, se litvanščine lotiti in kmalu je spoznal jeno veliko važnost za indoevropsko jezikoslovje radi jenihih starih oblik, ki so se ohranile, ker Litvanci žive precej odločeni od drugih narodov; spoznavšemu, da se ta krasen jezik izgublja, se mu je potrebno zdelo, jezik litvanski še pred poginom dobro in znanstveno preiskati. Govori se še okoli Memela, Tilsita, Ragnita, Labiava in Instenburga. Že Lassen ga je nagovarjal, naj se tudi tega uči, (ker je izmed vseh indoevropskih jezikov slovanščini najbliži). Davno je želel priložnost dobiti, se med Litvance podati, se tam od prostega naroda jezika naučiti, in slovnico spisati. Minister grof Thun mu je dal odpust in dunajska akademija znanosti mu je preskrbela potrebno denarno pomoč. Junija leta 1852 se je podal na pot. Tak namen izvršiti pa more le mož trdnega zdravja, pripravljen, vse težave

prenašati, ki jih ima prestati omikan človek, občevaje s prostimi ljudmi v revnih bajticah; in ravno nekaj mesecev pred odhodom med Litvance ga je zopet pljučna bolezen napala. Obiskal je najpoprej v Königsbergu litvanskega učenjaka Nesselmanna, ki ga je priporočil Jordanu v Ragnitu. Duhovniki in učitelji na kmetih so ga najbolj podpirali, posebno učitelj Kumutatis. V nekem listu 6. julija sam pripoznava, da mu je znanje slovanščine veliko koristilo. Zbiral je tudi narodne pesme „dainas,“ katerih je veliko nabral. Ker je bil prijazen z ljudmi, so ga povabljali na svoje veselice in tam je lahko opazoval jih šege in navade. Do konca septembra je še ostal med Litvanci, kjer je s svojim hišnim gospodarjem iz ene sklede jedel; „Milch, Brod, in Lapidarstyl gebacken“, piše, „Salat mit Speck und schlechtem Essig, Kartoffeln sind unsere Hauptnahrungsmittel, auf Fleisch und Bier muss man verzichten.“ Oktobra v Prago dospelši je začel nabrano tvarino z veliko marljivostjo obdelovati; začel se je za-nj, kakor sam pravi „die Zeit der Solidität.“ Ko se je eden ali dva večera pri pivu zabavljaj, se je potem v sobo zaprl in neprenehoma delal, ker ni mogel dočakati, da bi svoje delo natisneno videl. Junija 1853 je dunajska akademija njegove spise, pod naslovom „Litvanica“ priobčila. Čez tri leta je potem izdal litvansko slovnico, 1855.

(Dalje pride.)

Povestna črtica o narodnih pesmah jugoslavjanskih.

H. N.

(Dalje.)

Največo slovo na ovem polju narodne prosvete jugoslavjanske v obče, a posebno s r b s k e, stekel je slavni V u k. — „Jesi-li kedaj, Srbije brate, slušal, kako se danes v učenem svetu na vse strane razbira za naše divne narodne pesme srbske — i kako je danes povsod v časti „slepac pevač“ sè svojimi „guslami javorovimi,“ i jesi-li se kedaj god zapital: kdo je to učinil, da je seda tako? piše prof. A. Sandić v „Glasu naroda,“ IV. 1874. 4.*) — Vse je to, in šče mnogo, mnogo učinil V u k S t e f a n o v i ć K a r a d ž i ć.

Vuk ubegši ujedno s Karagjorgjem, vodjo srbskega ustanka od 1804., iz Srbije v Avstrijo nastani se v Beču pa se upozna tu s Kopitarom, tedanjim cenzorom slavjanskih knjig. V razgovoru s njim dojde govor i na srbske narodne pesme. Kopitar opazi, da Vuk ovih pesem mnogo znade,

*) Glas naroda. List za narodne stvari, privredu, pouku i zabavu. U Novome Sadu.

pa ga počne nagovarjati, naj mu jih napiše čim više tim bolje. Vuk učini po volji Kopitaru, skupi i na svet izda prvo knjigo narodnih pesem, pod imenom: *Mala prosto-narodna slaveno-serbska p̄asnarica*. U Vienu v peč. G. Ioanna Šnurera 1814. 8. 120 str. Potujoč kasneje Vuk v Srem i Karlovce nastavi pa nasvetu Kopitarovom skupljati narodne pesme, i vrativ se za tem v Beč, izda drugo knjigo, naslovom: *Narodna srbska p̄asnarica*. 2. čast 1815. 8. 262.

Pesmam ovim narodnim zadivi se malo za tem ves tedanji učeni svet, i Vuk steče prijateljstva i pripoznanja pri učenih ljudih, pa so ove pesme odmah počeli prevadjeti na razne jezike.*) To je potaknolo Vuka, da si to več obogati prvo sbirko novimi plodovi, pa ker je ona bila uže razpačana, dade jo tako umnožano iznova tiskati v Lipsku (l. 1823. i 1824.) v treh svezcih, predstaviv joj zanimiv uvod. Najprvlje je tiskala se tretja knjiga. — Ovo so: *Narodne srpske pjesme*. Knjiga prva, v kojoj su različne ženske pjesme. U Lipisci u štampariji Brejtkopfa i Ertela 1824. 8. LXII i 361 str. — Knjiga druga, v kojoj su pjesme junačke najstarije. 1823. 8. 305. — Knjiga treća, v kojoj su pjesme junačke poznije 1823. 8. 399. a Knjiga četveta, v kojoj su različne junačke pjesme. U Beču 1833. 8. 368.

Vrativši se Vuk l. 1834 iz Dalmacije i Crne gore, kjer nu je pošlo za roko nabrati novo kito narodnega pesništva, pa bodoč da je bilo i drugo izdanje pesem razpačano, odvaži se na tretje izdanje, početo l. 1841. v Beču. *Srpske narodne pjesme*, skupio ih i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Knjiga prva izišla je 1841; druga 1845; tretja 1846; četvrta 1862; vse sopet pomnožene novimi pesmami. Po njegovi smrti (umrl je Vuk 7. febr. 1864. v Beču) zagledale so svetlo: *Srpske narodne pjesme*, skupio ih Vuk Stef. Karadžić. Knjiga peta, u kojoj su pjesme junačke novijih vremena o vojevanju Crnogoraca. U Beču, u nakladi Ane udove V. S. Karadžića 1865.; ove je Vuk sebral na poslednjem svojem potovanju po Dalmaciji i Crnojgori l. 1861—1863. i šesta knjiga: *Srpske*

*) Taki so prevodi n. pr.: Ueber die neueste Auffassung langer Heldenlieder aus dem Munde des Volkes in Serbien, zur Vergleichung mit Homer u. Ossian. Von J. S. Vater, tisk v Vukovej srbsk. gramatici, s predgovorom ponemčil Jak. Grimm; Lpzg. 1824. 8. S. 55—77. Volkslieder der Serben, metr. übers. u. hist. eingeleit. von Talvj. Halle. I. 1825. 8. 293. II. 1835. 330. Serbische Hochzeitslieder, metr. übers. u. von einer Einleit. begleit. von Eug. Wesely. Pesth 1826. 8. 196. Vila. Serbische Volkslieder und Heldenmärchen von W. Gerhard. Lpzg. I. 1828. 8. 426. II. 317; i dr. Servian popular poetry translated by John Bowring. London 1827. 8. XLVIII. 235. Mnogo srbskih narodnih pesem ima Čelakowský v svojoj sbirci Slow. nár. pjs. (1872—27) i v Časop. česk. mus. 1829. I. 25. 1830. II. 143. 1832. III. 138. Hanka Jungmann. Slownost str. 57—65; ruski od Kastorskega v Lipsku 1838.; Puškin; Vostokovi t. d.; ima i madjarski prevod Sekačev.

ke narodne pjesme iz Hercegovine, ženske. Ovi dve knjigi izdal je „Odbor za izdavanje djelâ Vuka Stef. Karadžića v Beču sklopljen meseca januvara l. 1865 na predlog dvorskoga savetnika Ognjeslava Utješević-Ostrožinskega. — Najbolji Karadžićev pevač bil je Bošnjak Filip Višnjic.*) —

Srbske so narodne pesme izišle na velik i pošten glas v svetu; one so srbski narod razglasile bolj nego vse veličanstvo cara Dušana, bolj nego vsi bojevi Črnega Jurja i Miloša Obrenovića; s njih pal je blag zraček na narod srbski, ter ga več niso nazivali barbarskim, kakor dotle dokler ga niso znali. Tako se obistinila izreka Grimmova, da nad lepoto srbskih pesem Evropa bi strmela, samo da jih znade. A šče več. Talvj (Terezija Amalija, Leonora von Jakob), kedar se posle udala za Angleza dr. Edvarda Robinsona, prenese njih dvoje te krasne srbske narodne umotvorine tja preko morja v novi svet, v Ameriko, kjer Robinson postane profesorom v New-Yorku i napiše anglezki knjigo o teh pesmah, ter upozna s njimi i Amerikance.

Svršujemo govor o Vuku rečmi Sandićevimi (l. c.): „Otkako se Vuk stanio u Beču — sav potonji život njegov sa svim je sličan vrednoj čeli, koja ide od cveta do cveta od jutra do mraka, pa prebira sladjan sok sa cvetja, te bude medna hrana svetu i lepo gradivo voštanici, da se pali u božijem hramu, da svetli pred bogom i pred svetom.

Tako je Vuk polazio svud u nakrst po srpskome svetu, obilazio sela i gradove, i po gori svete manastire: gde davori narodna starinska pesma uz gusle; gde se na domu kolo vije i svatovac razleže; gde u žalosti pokajnice nariču — jednom reči: svuda bio i gledao, kako se narod u svetinji seća boga velikoga, kako se u radosti raduje, u žalosti žaluje.

Što je god u kojoj toj prilici čuo i video, zapisao je i opisao, pa posle, vraćajući se domu svome u Beč, štampao i u knjizi na svet iznosio — te knjigom sve to ovekovećio.“ —

Po primeru Vukovem i drugi našinci pohite, da skupe narodne pesme v vseh državah jugoslavjanskih. Tako Simeon Milutinović Sarajlija (inače nazvan Čubro Čojković) dal je tiskati knjigo: „Pjevanja crnogorska i hercegovačka,“ najprvlje v Budimu 1833. 8. 160 (izd. Jos. Milovuk) i potle v Lipsku 1837. 8. 358 (pesem 175); isto tako v svojoj „Istoriji Crne Gore“ (v Belgradu 1835. 4. 120) ima sedem narodnih junačkih pesem; Peter I. Petrović Njeguš, vladika crnogorski, l. 1845. izdal je v Belgradu lepo kito narodnih pesem naslovom: „Ogledalo Srbsko;“ Stepan Popović: „Crnogorske gusle ili narodne pesme, priče, podskočnice i napijalice“ (v Belgradu 1858); a l. 1872. Filip Radičević v Cetinju naznanil

*) J. F. Jukić. Bosanski prijatelj. I. U Zagrebu, 1850. str. 33.

je svojo sbirko narodnih pesem, šče nikjer tiskanih, pod naslovom: „Crnogorske gusle.“

Po Bosni i Hercegovini sebrali so dosta tega bisera Iv. Fr. Jukić (Banjalučanin) i Ljub. Martić (Hercogovec), frančiskana bosenska; ali se v izdavanju niso vedno držali izvorne slike, priobčivši jih v knjigah: „Bosanski prijatelj“ (1850—62), i „Narodne pjesme“ (v Oseku 1858); a Bogoljub Petranović izdal jih je več svézkov („Srbske narodne pjesme iz Bosne i Hercogovine“).

V Dalmaciji Peter Hektorević iz Starega Grada na hvarskem otoku prvi je počel skupljati narodne junačke i ženske pesme; v svojem delu: „Ribanje i ribarsko prigovaranje“ v Mletcih 1568. 8. ima tri „bugarkinje“ i jedno „počasnico“ (zdravico), upravo kakor jih je onda prosti narod peval, s dotičnimi napevi, koji so i najstareji spomenici hrvatske narodne glasbe; J. Baraković Zadranin ukrasil je svojo „Viloslavinsko“ (v Mletcih 1614. 8.) cvetjem narodnega pesništva; A. Fortis v knjizi Viaggio: Potovanje po Dalmaciji (1744. 4. I. II.) obelodanil je Asan-Aginico s italijanskim prevodom, po kojem jo ponemčil je Goethe; nekoliko jih je sebral Dubrovčanin J. Matei (v sbirci od l. 1758). — Andrija Kačić Miošić, iz Brista blizu Makarske v Primorju, pesnik nadahnen duhom narodnim, umetnol je v svoj „Razgovor ugodni naroda slovinskoga“ obično nazvan „Pesmarica“ (v Mletcih 1756. 8. 396) i ponekoliko narodnih pesem.*) —

Slavonske narodne pesme obelodanil je Mato Topalović pod naslovom: „Tamburaši ilirski“ 1842.; isto tako neki Slavoljub Slavončević (psendonim): „Slavonske varoške pjesme (v Zagrebu izdaval Lav. Župan od 1844 več svezkov; Mijat Stojanović i dr. —

Kajkavske narodne pesme, v provincijalni Hrvatski skupljali so Tomaš Mikloušić (rojen v Jastrebarskem 1767., umrl 1833. kakti župnik, v rodnom mestu), Mikula Maraković (pravoznanec na glasu) i dr. — Leta 1864. Luka Marjanović dal je tiskati v Zagrebu narodne pesme šče dotle neizdane (v 8., 14 pol), koje je sebral po gornjej Hrvatskej; a Fran Kurelac, akademik, izdal je l. 1872. „Jačke iliti narodne pjesme prostoga i neprostoga puka hrvatskoga na Ugrih“ (v Zagrebu, 20 pol). V predgovoru k ovoj knjizi seznavjemo

*) Kačić je speval v duhu narodnem. Nekoje v njegovj sbirci upravo so narodne, tako: O ženidbi Sibirjanin Janka, o Sekuli i Mustajpaši i Dragoman djevojci, o Juriši Senjaninu i. t. d.; druge n. pr. Pjesma o Radoslavu ponekoliko preinačene. Izvadci iz Kačića so: Pjesnoslovka iliti povjest o narodu Slavenskom, v Budimu 1818. 8. (od T. Kovačevića); Život Gborgba Kastriota Skenderbega, v Budimu 1828. 8. (od J. S. Povića), str. 75—127 pesme o Skenderbegu.

kakove so rodoljubne misli vodile a kakove opasnosti dočekivale pisca, koji je nazadnje i v tamnici sedel v Ogrski zarad nabiranja narodnih pesem. —

Izven ovih pribirali so srbske i hrvatske narodne pesme Sime Ljubić (na hvarskem otoku), Nikola Tomaseo (po Dalmaciji), Luka Ilić Oriovčanin, Milojević, Herdvig, Ivan Kukuljević Sakcinski (Različita djela v Zagrebu), Matija Valjavec Kračmanov (po varaždinskem okrogu) i drugi; a mnogo jih je natiskanih v časopisih: Arkivu, Biseru, Bosanskem Prijatelju, Danici ilirski, Dragoljubu, Glasonoši, Grlici, Koledaru Matice dalmatinske, Kolu, Magazinu dalmat., Nevenu, Obć. Zagreb. Koledaru, Srb. Ljetopisu, Zori dalmatinske, Zvezdi itd. itd., pa i v drugih manjih sbirkah. —

Tako v dolnjih stranah naše Jugoslavije. —

A v povse menji ceni bile so narodne pesme v Sloveniji. — Frant. Lad. Čelakowský v svoji knjizi: „Slowanské národní Pjsně“ (W Praze 1822—1827) v predgovoru upije: Kaj vi . . . Slavjani, koji prebivate na plodonosnih brežinah Save i Drave i drugih mestih? Obdelavate li vi molkom zamolknoli polja vaša? Gonite li vi bez pesem na pašo črede vaše? Jeli bez pesem sprovajate danke života? Naišlo bi se bez dvojbe i pri vas pesem, no nema koji bi jih iskal. — P. J. Šafařík pravi, da je narodno petje pri Slovencih nalavstito zato ginolo, ker so duhovnici mislili, da morajo po strogo verskih i čudorednih nazorih, kako so oni posebno bivali od 70. let prošlega stoletja, svetske pesme v obće preprečivati. (Prim. Ah. Steržinara: Catholish kershanskiga vuka peissme i. t. d. V Gradcu 1729, predgovor). Tako je narodno petje bolji strani naroda odtujilo se ter preostalo malopridnim ljudem, kojim bi lepše, čiste pesme manje ugajale, nego li neslane šale i klafanja; s tega bi se one vedno bolje gubile;*) a St. Vraz, povse vreden svedok, veli, kako so nekoje slovenske učene glave do cela „u nesvěsti svojoj rat podigle proti narodnim običajem — najpače pšmām, za izkorenit jih, kao mačem u ruci zaklinjajuć mladu svoju bratju i sestre, neka se okane pšvati pšsnih, kojimu su jih něgda majke njihale, jerbo jih je sama peklenska hudoba po svojih pomagavcih na svet — kot ljuļjke med pšenico — zasjala (zasějala).“ Ovakova je nepomnja vladala i gledeć ostalih na duševni život naroda spadajućih stvarih.“**) — Čisto narodno petje kvare i one nazovipesme o svetih godovih, na prošćenjih i raznih svetkovinah, kakovih se najveć zatori med naše ljudstvo po selih; a i s severa udarja na nas pogubna navala, zator naše narodnosti, ona

*) Gesch. d. südslaw. Lit. I. Prag. 1864. na str. 74.; iz rokop. ostaline izdal Jos. Jireček. — Tako je pisal Šafařík pred l. 1830.

**) Narodne pšni ilirske . . . I. 1839. v predgovoru.

nadriprosveta nemška, koja nam kvari dobri ukus i cepa srce i dušo. Skrajni je čas, da se resno brinemo ter preprečimo pot na naše dično selo onemu tujem nam povse protivnemu duhu, koji, da nam otme i naše smilje i bosilje, mesto sladke medice v čašo nam naleva črni nalip, od kojega usta našim Vilam zanemeti čejo na veke! —

Slovinci navek razkomadani i kroz više nego devet strašnih vekov robujući krutemu Nemcu, ovomu večnemu neprijatelju vsega slavjanstva, nikdar niso stalno imeli nezavisne poveče države, ter jim dalje prošlost nikjer nije podavala prilike za junačke pesme. Samo za turskih bojev, kjer so političke okolnosti silile jih često na vlastiti odpor i obrano, teda samo vidimo, da je narod čutil v sebi junačko samostalno krv. Slovenci, pravi Ivan Macun,*⁾ po Hervatskoj, Slavoniji i. t. d. ratujući upoznali so so s pričami i pesmami o Kraljeviću Marku, ter je o njem ostala uspomena v nekojih pesmah; od tamle so donesli i priče o kralju Matiji Korvinu (Kralj Matjaš.) — Ali se uže i s tega izvora, kje i o kom so nastale slovenske te narodne pesme junačke, lahko daje tolmačiti, zakaj nemajo pravega sredotočja, kakor ga imaju srbske narodne pesme; zakaj so pojedine te pesme med soboj bez kakovega saveza; zakaj so končno možke glave po Sloveniji onemele, ter pevaju skoro izključivo samo žene i napose devojkje. A ženski se glasovi čuju po vsej Sloveniji povsod i skoro v vsaki dobi; njihovi glasovi ore v crkvi kakor i po bišah i poljih. — Vrlega Šafařika izreka:**⁾ Kjer je Slavjanke, tu i pevanja, valja rekel bi navlastito o Slovenki. Svedoči o tem naš slavni pesnik i spisatelj jugoslavjanski, Stanko Vraz veleč: „Mile naše sestre na Muri, gornjoj Dravi i gornjoj Savi pëvale su i sveudilj jošter pëvaju il plëvile, il žito žele, ili trle, ili prele, ili stada pasle, il vođu ili travu nosile. Ne zamněva samo zavičaj njihov od ranoga jutra do mrkle noći od slovenskih veselih pësamah, dapače oživljuju one š njimi s jedne strane gradove i varoši Hrvatske, a s druge opominjaju nevërne brëgove Blatnoga jezera na davno minule vëke.“ (l. c.), i sopet: „Izmedju svih Slavjankah su možda Ilirske Slovenke najstrastnije pëvalice. Neima vremena, ni posla, gđë nebi iz njezinih ustah pësama ili barem ikoj napëv glasio kao mili glas iz drobnih ustah ptičice, koja u grmu žuberi.“***⁾ —

(Konec prih.)

*⁾ Kratak pregled slovenske literature za Slovence. 1863.

**⁾ Gesch. d. slaw. Spr. u. Lit. Ofen. 1826. str. 52.

***⁾ Djulabije. U Zagrebu 1840. str. 147.

Čitav dan Slovenka
Pësme mi je pëla,
Lëpe, mile, ljubke
Bi reć od angjela.“ (II. 36.)

Slovenščina v Kočevskem narečju.

Spisal J. Parapat.

Naj ugovarjajo Nemci, kolikor jim drago, to je gotovo, da so si Kočevski naselniki več izposodili iz slovenščine, nego so se okoličani nazvali kočevščine. Zakaj prav Ribničanje in Osilničanje govoré jako pravilno slovensko. Znamenito je jezikoslovcu videti, kako so si Kočevski naselniki slov. besede zasukali po svoje.

Jôken = jokati; drôžen = dražiti; cvilen = cviliti; muken = mukati (od krave n. pr. daj Kuh mukat = krava muka); júkacen = ukati; báhlacen = bahati; griezen = grizti; krieggen = kregati; aussačoken = izžokati; muoten = motiti; kókacen = kokotati; nórajnen = burke uganjati; gazen = gaziti (okoli Kočevske Reke); gómajcen = gmeziti; krilen = krevljati; mižen = mižati; kôzeln = kozlati; mijaven = mijavkati; clinen = sliniti (clinoh = sline, onclinen = osliniti).

Gêre = korec; pobólicen = povaljanice; gáncelaju = žganci; britla = nožek pri Črmošnjicah; kačén = kača; racen = raca; žehtar = naš žehtar (tudi nesnažni človek); mârhe = merha; trak = naš trak; bisôge = bisaga; cure = sora pri vozu; pehar = pehar; tekelj pri uri; kljuka = kljuka; cvaken = evek; bičén = buča; ponkart = pankrt; kôzel = kozolec; riêbar = reber; berken = brke; bochen špak = boh špeha; gerčén = grča; kertačén = krtača; srake = sraka; koziclé = kozica; starašinar = starašina; zupan = župan; còkel = capin; písat = pisan (daj pisate Kuh); grintat = grintast; lískat = lisast (liska); mute = mutec; pišik = piškav; šékat = šekast; berkat = brkast; gôlat = gol.

Slovenizmi so n. pr. a pôč gaben = počí koga; a terč thuen = tréti koga; olle pôt íšt et ahó = vsako pot ni tako. Hribček spreminjajo v hrible. Pastaričico zovejô hirtle ali hirtlajn in vihhalterle. Nikavnica „naka“ se postoma sliši. Oblike: daj Gerate, Elzate, Uršate, Niezate, Lienate, Minate; dar Jurate, Lukate, Jožate v pomenu nerodne velikosti ali tudi v zasramovanje opominjajo na naše izraze: Jerasta, Špelasta, Uršasta, Nežasta, Lenkasta, Minasta; Jurjasti, Lukasti, Jožasti.

Mnogokrat tudi po našem narodnem govoru spreminjajo *l* v *v*, n. pr. haufen za halfen ali helfen.

Sovremenski pisci celjskih grofov.

(Dalje.)

IV.

Enea Silvij Piccolomini nam je celjske grofe, zlasti pa cesarico Barbaro, grofa Friderika II. in Ulrika II. jako zanimivo ali bolje rečeno: jako ostro in neprijazno narisal ali označil. Njegove karakteristike omenjenih

grofov so tako bodeče, da se človek nehoté spominja neprijazne razmere cesarskega tajnika Piccolominija do Celjanov. Sicer je tudi od drugod dovolj dopričano, ka so hude strasti navdajale celjske grofe. Dovolj zanesljivo vemo, ka so bili nenavadno pobotni, grabežljivo lakomni, drzovito prevzetni in naduti neomejlive častiželjnosti. Vendar povsod le hudo pobirati, vselej in povsod le slabe namene podtikati — to se nam vendar dozdeva nalašč od pisatelja storjeno.

Toda naj sodijo bralci sami!

O celjskih grofih sploh sodi cesarki tajnik Enea Silvio: „nunquam erga caesarem sincerus animus fuit, nunquam pura mens comitum, semper res novas machinati sunt . . . .“

1. Barbaro, hčer grofa Hermana II., ženo cesarja Zigmunda, nam opisuje, kakor da je bila drzna nevernica, podobna rimski Mesalini: „haec autem Barbara egregii mulier corporis fuit, procerca, candida, sed maculis quibusdam faciei fuit laesa. Multum ei studium quaerendi decoris. Itaque duo pulcherrimi conjuges invicem convenerunt. Sed cum Sigismundus in plures arderet, ipsa quoque amare coepit alios . . . .“

Po smrti Zigmundovi se je hotela Barbara zaročiti z mladim poljskim kraljevičem Vladislavom. Ponujala mu je česko in ogrsko krono. Ali jeni zet Albreht jo da nenadama prejeti in v mestu Melniku na Českem varovati. O njenem tamošnjem življenji piše Enea Silvij: . . . eodem tempore Barbara senectute confecta, peste tamen periit, nobilis genere, infamis vita. Mulier tam inexhaustae libidinis inventa est, ut non tam crebro peteretur a viris, quam viros peteret. Denique inter greges exoletorum concubinosque consenuit in tantamque dementiae caecitatem prolapsa est, ut sanctas virgines, quae pro fide Jesu mortem subiere, stultas publice compellaret, quae voluptatis gaudia gustare nesciverint. Ferunt eam ancillas suas saepe orantes . . . increpasse, quae fictum coeli numen placare verbis crederent. Vivendum svaviter, dum vita suppetit, fruendumque voluptatibus. Id tantum homini datum, cujus anima cum corpore simul extinguitur. Somniare, qui alteram vitam sibi promittunt.

2. Enako, če ne hujše, sodi Enea o Barbarinem bratu, grofu Frideriku II. Ta mu je brezsraven nasladnež, popoln materialista, krvoločen grozovitnež, sovražnik Cerkve in duhovnov . . . comes Fridericus, Hermano genitori corporis proceritate majestateque pene par, sed animi moderatione plane dispar, durus atque intractabilis, sanguinis avidus, crudelitati et avaritiae deditus, hostis cleri, divini cultus inimicus, subditis gravior, vicinis odiosior, gulae indulgens, libidini indulgentior . . . . Potem nam razlaga pisatelj, kako je grof Friderik zavoljo svoje priležnice, Veronike Deseničke, lastno ženo, blago Elizabeto Frangipansko, v zakonski postelji umoril: efferatus enim a manibus novae concubinae devinctus, arrepto

cultro nobilem atque honestam foeminam, ex qua prius Ulricum sustulerat . . . . sceleratus occidit.

Koliko so naši nekedanji Slovenci od takih in jemu enakih plemeni-tašev morali trpeti, to kaže in znači sledeča opazka: incredibile memoratu est, in subditos quam turpiter debacchatus sit, istis uxores, illis filias, sorores aliis eripuit, nusquam virgo servari potuit, neque quas rapuit, in palatio more principum (!) tenuit, sed corruptas indotatas restituit . . . . uxores passim maritis abstulit, puellarum greges in palatium rapuit, provinciales pro mancipiis habuit, ecclesiarum bona eripuit, monetarum falsatores, veneficos, ariolos, nigromantas undique ad se concivit . . . .

No, ako je to vse resnično, tedaj si je pa zaslužil nagrobnico, katero si je pre sam sostavil: hic mihi porta est ad inferos. Quid illic reperiam, nescio, scio, quid reliqui. Abundavi bonis omnibus, ex quibus nihil fero mecum, nisi quod bibi et edi quodque inexhausta voluptas exhaustit.

3. Po razsodbi Enea Silvija je tudi poslednji grof celjski, Ulrik II., za vsema podoben bil očetu Frideriku II. . . . filius successit per caetera similis, ingenio tantum et eloquentia major . . . . Pisatelj nam tudi poroča, ka se je stari oče sam prestrašil o neporednem življenji svojega sina. Ker pa svarilne besede ničesar niso opravile, zato je pre oče sinu djal: frustra laterem lavo, nec vincere neque flectere naturam cuique licet; vive ut libet, fili. Sed scito, quia in te noster sanguis finem habebit, vetusque Ciliae domus nomenque nostrum tua culpa delebitur.

Ali tako prerokovanje si je Enea Silvio morebiti sam izmislil — vsaj je poslednjega grofa celjskega za mnogo let preživel.

Po opisu Enejevem je Ulrik II. prav za prav moralična pošast, ki se nikomur ne dopada. Ne rečemo, ka pisatelj na ravnost laže. Vendar je vse nekako premišljeno nastavljeno in tako umetno zapreženo, da bralec Ulrika opazuje le od naj neugodniše strani. Nekako prisiljeni smo, Ulrika imeti za kosmatega grešnika, sebičnega, nikdar mirujočega zvijačnika in pravega besa, ki naposled sebe in svojo hišo v nesrečen propad in pogin strmoglavi.

Edino, kar mu Eneja tu pa tam razločno priznava, to je njegova veličastna in orjaška postava, njegovo smelo in ponosno postopanje, neutrudljiva delalnost, močna zgovornost ter junaška srčnost. Zato tudi o njegovi smrti piše: . . . constat comitem arrepto ex manu armigeri gladio, Ladislav (Huniadis) caput petentem, nonnullos interjectae manus digitos amputasse, exorto vero clamore Hungaros irrupisse defendentemque se magna animo comitem multis confossum vulneribus obtruncasse . . .

(Konec prih.)

Zmota očij pri vidu.

Dr. Križan.

(Konec.)

No ne samo veličina in svetloba bila je vzrokom, da se je moj prijatelj o daljini cerkve tako prevaril, ampak tudi to, kjer med nami in cerkvijo nij bilo nikakvih predmetov. Čem več je namreč hiš in drugih predmetov med opazovanim predmetom in okom, tim dalje bo se nam videl in tim lože bomo o njegovi daljini sodili; čem manje predmetov je zopet med opazovanim predmetom in okom, tim bliže se nam on zdi. Tega radi zdi se nam solnce in mesec pri izhodu in zahodu veliko dalje od nas, kakor kedar je visoko nad obzorjem.

Omenjenim smo tedaj dokazali, da je trjenje mojega prijatelja bilo edino zmota očij, in da ima ona le v zunajnih okolnostih svoj uzrok.

Zdaj pa čemo še nekatere druge zmote napomenoti, da čestite bralce na nje spomnemo, da bodo pri opazovanji pazljivejši, in da se pri razsodbi daljin teh ali onih predmetov neprenaglê.

Zvezdoznanstvo uči nas, da je daljina solncea od zemlje veliko večja od one meseca, in da je daljina različnih zvezd tudi od zemlje različna, pa vendar zdijo nam se vsa nebeška tela enako oddaljena od zemlje. Vse predmete v neizmerni daljini drži tedaj naše oko za enako oddaljene.

Ko sem prvokrat na parobrod prišel, da se vozim, mislil sem, kako je to, da se tako dolgo nepeljemo, a ko kroz okno na breg pogledam, opazim, iz gibanja brega, da se že vozimo. Zapitav, kako dolgo se že vozimo, odgovore mi: pol ure. Telo giblje se namreč onda, kedar svoje mesto gledê drugih predmetov premeni; ker pako jaz svojega mesta gledê ladje nisem premenil, zdelo mi se je, kakor da še stojimo. Gibanje brega na nasprotno stran nas more tedaj o našem gibanji osvedočiti. Če se na kolih ali železnici vozimo, zdi se nam, ko da se gore, polja in drugi predmeti na protivno stran gibljo. Nam se slednjič zdi, kakor da se solnce giblje, če ravno zmirom na enem in tistem mestu stoji. Gibanje naše zemlje je namreč uzrok tej zmoti.

Kakor mali dečak vozil sem se enkrat rano v jutro s rajnim očetom v Maribor. Nebo bilo je vedro in mesec svetil nam je prav lepo. Ko sem vozeč se lepoto nebes občudoval, opazim, da še je mesec, če ravno smo že daleč od doma, zmirom pri nas, in da tudi on s nami hiti. Ko sem starega očeta zapital, kako je to, da tudi mesec z nami hiti, rekli so mi, da se giblje. Kako pa nas znanost o tem poučava? Vsako telo, katero pri našem gibanji svoje položenje gledê nas neznatno malo menja, zdi nam se, kakor da se z nami parallelno giblje. Tako nam se pri vožnji, na kolih, železnici in parobrodih zdi, kakor da se oddaljeni predmeti, kako: cerkve, hiše, drevje i. t. d. na bregih ali ravnini, z nami parallelno gibljô.

Kako nas oko pri razsodbi veličine vertikalno stoječih ljudi ali vertikalno postavljenih palic prevarja, uči nas sledeča dogodba. Prišedši nedavno v društvo razgovarjali smo se o klobukih. Ker je eden gospodov visoki cilindar imel, zamolim ga, da mi dopusti gospode zapitati, jeli bi mi na steni visočino cilindra pokazati zamogli. Vsi bili so pripravní, a vsaki je pokazal na steni za eno trečino večo visočino od prave klobukove.

Kanonska krogla se na svojem letu ne more opaziti, in hitro kretajočih zobov na kotaču tudi razpoznavati ne moremo, ker učinek svitlobe je prekratek.

Svitloba in njeni učinek neizgine hitro iz oka, ampak še neki trenutek po uzroku trpita. Nihajoče česti (Theile) mrežaste kože namreč neumire se hitro, in to je ravno uzrok, da vidimo pri vrtenji razbeljenega óglja celi okrog razbeljen. Med omenjene zmote broji se tudi thaumatrop in stroboskop. Naslikajmo si na eni strani ploščo ptico, a na drugi gajbico, onda imamo tako zvane thaumatropove ali čarodelne plošče, ker pri kretanji opazimo ptico v gajbi. Stroboskopične podobe pozvedemo tím, da na ploščo naslikamo človeka v različnem položnji pri kakovem delu, na primer kovača pri kovanji. Vrtimo ploščo in gledamo kroz kakvo mrežo na vrtečo ploščo s podobami, onda bomo opazili, da kovač kuje.

Da občutek svitlobe neiznikne po svojem uzroku tako hitro iz oka, osvedočimo se tudi takrat, keđar neko točko razsvetljenega predmeta ostro in kratki čas gledamo, in zatim hitro oči zapremo, ali na kakov temni predmet oči zaokrenemo. V prvem trenutku razviti če se v našem oku pozitivna slika*) omenjene točke, a potem preobrazi se ona v negativno. Glasoviti Fechner trdi, da je pozitivni sliki uzrok to, ker občtljivje česti (Theile) mrežaste kože še po delovanji svetlosti na nje nektere trenutke trepečejo, in tedaj svitlombo uzrokuje; no ravno tím postano te česti mrežaste kože v tih trenutkih za občutek svetlobe nezmožne, in to je ravno uzrok, da se pozitivna slika v negativno spremeni.

Znano je, da se bela solnčna svitloba prizmom v sedmerih raznih barvah razodeva, in da še nekatere od njih med seboj pomešane dajo belo svitlombo. Te poslednje imenujejo se ravno tega radi komplementarne boje (barve), in te so: rudeča in zelena, žolta in vijolična, modra in narančna.

Prav zanimive zmote očíj so tako imenovane subjektivne ali fizioloģične barve. Gledamo namreč dolgo rudeč križ na belem papiru, ter bomo ako križ hitro odstranimo, na njegovem mestu opazili zeleni križ: to je v komplementarni barvi. Fiziologi trde, da one česti mrežaste kože, na katerih je podoba v rudeči barvi bila, za neki čas tako otope, da za občutek

*) Slika je pozitivna, keđar je s predmetom povsem enaka, to je, keđar je tam jasna in tamna, gde je tudi predmet; a negativna, keđar je tam jasna, gde je predmet temen, in nasprotno.

rudeče barve niso sposobne, pa ravno za tega delj potem tisti del rudeče barve v beli solnčni svitlobi belega papirja tako slabo na mrežasto kožo deluje, da nikakovega občutka neuzroči, a mi vidimo tedaj samo njeno komplementarno barvo.

Velikokrat se nam dogodi, da nam predmet, kateri dolgo gledamo, na enkrat iz očij iznikne, in se spet za nekoji čas vrne. To nam se velikokrat pripeti, če zvezde ali druge dalnje predmete opazujemo. Tudi taj prikazek osnuje se na utrudljivost oka pri opazovanji.

Prav lepa zmeta očij je tudi uzročenje subjektivnih komplementarnih barv kontrastom. Tako nam se zdi, da je modro sukno, ako je zelenim zedinjeno, kakor da je vijoličnim robom zarobljeno.

Reflektirana svitloba se tudi pomeša, in je uzrok prav lepim zmotam očij. Tako je na primer sneg alpskih gorâ včasi po solnčnem zahodu vijolični, ker se rudeča svitloba horizonta s modro pomeša.

Ako se nekteri prostor s modro barvo neba razsvetli, in ako v taj prostor senca s belo solnčno svitlobo razsvetljenega predmeta pada, te je tudi senca modra. Ta prikazek se lahko pri solnčnem izhodu in zapadu opazuje.

Veliko zmot bi še iz geometrije omeniti mogel, kakor da se nam dolge in paralelne črte ne zdijo povsod in vsakokrat paralelne i. t. d.; a ker so zmote te vrste za tiste, katerim geometrija nije znana, nezanimive, zato samo napomenemo, da se zmote očij tudi samovoljno namreč gibanjem očij uzrokovati mogo, — tim uže, če se njim zadâ različiti pravec. Veliki vpliv na te vrste zmot ima tudi to, če smo pri opazovanji predmeta v graniči jasnosti ali ne.

Nabrojiv Vam, čestiti bralci, tukaj več zmot očij, nij mi bil namen ta, da oči obsodim, ampak to, da Vas na te prav zanimive prikazke spomnim, in da nje pri opazovanji nepripisujete za nas tako znamenitnemu oku. Oko je namreč ruzun tolikih zmot vendar najzaupljiveji čut, ker ono je svedok, na katerega se tolikokrat pozivljemo, ono nam je voditelj na potovanji, ono nam slednjič razodeva žalost in veselje, in nam oznanuje največe skrivnosti našega notrnjega življenja.

Drobnosti.

D. T.

Eden naših rojakov in sodelavcev naših listov nam meju ostalimi piše sledeče iz Pariza:

„Soznanil sem se tukaj z g. Louis Leger-om. On je jako mil človek, sprijel me je z največo prijaznostjo, kakor je pri njem navada

proti vsakemu Slavjanu. Pa čemu sem se najbolj čudil, in kar me je najbolj veselilo, je to, da g. L e g e r slavjanske jezike in slavjanske literature bolje pozna, nego marsikteri „učeni“ rodom slovanski profesor slovanskih jezikov. Srbskohrvatski govori g. L e g e r blizo kakor rojen Jugoslavjan, in blizo tako ruski, ter umi izvrstno česki in polski. Pošiljajo mu tudi Hrvati, Srbi, Rusi, Čehi itd. knjige novoizšle in žurnale, samo Slovenci mu ne pošiljajo ničesar, da si ravno on tudi naše narečje izvrstno razume. Vprašal me je: ali se pri nas kaj dela na slovstvenem polji, ali ga je „Matica Slovenska“ za uda izvolila ali ne, kakšna je naša žurnalistika itd. Zakaj da se mu ničesar ne pošlje? — Mislim, da, ako ikteri prijatelj Slovanstva zasluži, da bi se mu vse pošiljalo, kar na slovstvenem polju našem izbaja, to bi bil g. L e g e r.“ —

Mi pristavljamo, da nas k temu tudi dolžnost hvaležnosti veže, ker g. L e g e r vsako leto lepo število francoskih knjig in časopisov Slovincem pošilja, o čem menda v poglavitnem mestu Slovenije več povedati znajo, kakor mi v borni vasici.

Literarni vestnik.

J. Pajk.

Prof. Miklošič je ravno izvršil četvrti zvezek svoje gramatike z zadnjim (6. in 7.) zvezkom syntakse. Zadnje delo, izdano podporo ces. akademije znanostij v Beču, obsega blizu 900 strani. Knjiga se dobiva pri knjigoprodavcu Braumüller-ju v Beču. — V kratkem izide zopet poveče Miklošičevo delo: o pomenu krajevnih imen, katero bode obsegalo razlaganje krajevnih prilogov. — Ljubiteljem starogreške povestnice in književnosti dobro dojde zanimivo in glasovito delo dr. -ja H. Schliemann-a: „Trojanische Alterthümer. Bericht über die Ausgrabungen in Troia“ in pa „Atlas trojanischer Alterthümer“ (s slikami opisanih starin), oboje pri Brockhaus-u v Leipzig-u. — Prof. Leskien v Leipzig-u čita v II. poluletju: 1) Gramatiko staro-bolgarskega (= slovanskega) jezika z vezbami po svoji knjigi (Weimar 1871); 2) Tolmačenje staroslavjanskih pametnikov. — Izvrstni jezikoslovec dr. V. Jagić (Hrvat) poklican je na berlinski univerzitet za predavanje sravnavajočega jezikoznanstva. V. Jagić je temu pozivu prirekel. — Rodoljub Baron Rajačić izdal je nemško knjigo z naslovom: „Das Leben, die Sitten und Gebräuche der im Kaiserthum Oesterreich lebenden Südslaven. Wien 1873, Holder.“ V tem spisu je govor posebno o jeziku, političnih odnošajih, veroizpovedanjih, rodbinskem i dušnem životu, o bodočnosti itd., sploh najbolj o duševnih razmerah srbskohrvatskega naroda.

Izdajatelj i odgovorni urednik: Martin Jelovšek.

Tisk in založba „Narodne tiskarne“ v Mariboru.